

DOPISNICE

JEDAN JE TIŠMA

1.

U Zmaj Jovinoj u Novom Sadu 1980.
Sretne me Aleksandar Tišma i upita:
„Je li ona Vaša knjiga u Prosveti,
Koja izlazi sledeće godine,
Isti rukopis kao ovaj u Matici srpskoj?“

„Da.“

Ne rekavši ništa, urednik nastavi šetnju
Prateći u stopu ženu crne kose
Što zamače ka Ribljoj pijaci.

Nikad nisam saznao da li bi taj rukopis
Bio primljen i u Matici srpskoj,
Niti sam to prepoznao u tiku Tišminog lica,
Niti u boji glasa i potezu tela pri odlasku.

Bez igde ikoga svoga u Srbiji,
Mlad kao lešnik u lišću na vetru,
Rukopis sam bio predao na dva mesta.

Kiša se nećkala nad Novim Sadom
Predvođena jatom čavki ukrug.

2.

Vrativši se iz Francuske,
Tišma me kraj Dunavskog parka ne časeći upita:
„Jeste li se ponovo ženili?“

„Ne.“

Videh pojas svetla iz očiju
Kako se širi u divljenju što imadoh
Snagu da prekinem brak.

Pređe Tišma na francuske slatkiše:
„Svaki dan sam odlazio u jednu
Poslastičarnicu u Parizu.
O, kako su dobri ti kolači,
Nemaju ništa balkansko.“

3.

U redakciji *Letopisa Matice srpske*
Iznebuha Tišma me upita
Da li sam pročitao priču nekog
Lokalnog pisca u časopisu *Braničevo*.

„Ne.“

Divio se toj priči nepoznatog pisca
Žaleći što i ja nisam pročitao,

Anonimni pisci objave dobru priču,
Poznati često zgrabe tuđi ulov.
Vuk na ovcu svoje pravo ima.

4.

Novinarka *Politike* Dragana Bukumirović
Zamolila me da je upoznam s Tišmom.

U predvorju odeljenja SANU u Novom Sadu,
Pri susretu, on se poput zvrka zavrti pred njom
I iz punog kruga u novom okretu reče:
„Vidite li Vi, Grujičiću, šta su žene?!“

5.

Izlazeći iz Dunavskog parka,
Tišma mi u prolazu ukaza
Na svoju šarenu košulju veselih boja:
„Vidite li Vi kako ovo podmlađuje?“

6.

Trećeg januara 2000. godine sretnem Tišmu
Kod Miletićevog spomenika kako gleda
Novogodišnji natpis na Gradskoj kući.

Svetlost je imala svoje zvončice.

„Kako se osećate sa dvojkom na čelu novog milenijuma?“
„To je fenomenalno!“ – oduševljeno raširi oči
Pisac rođen 1924. godine u Novom Sadu.

Neko u prolazu čestita Novu.
Tišma veseo nastavi šetnju
Prigledajući zgodne žene.

7.

Nobelovu nagradu dobio Imre Kertes.
U Berlinu Tišma je drugovao s njim.
Čak je i preveo jedan njegov roman
Što je u rukopisu čamio kod „Prometeja“ dve godine.
Tek kad je pukla vest o nagradi, knjiga objavljena.

Videh Tišmino tamno lice u Dunavskom parku.
Šetkao tamo-amu pored fontane „Devojka sa rogom izobilja“
Kuju je dvanaest godina pre Tišminog rođenja
Izvajao Đorđe Jovanović.

Tišma je bio kandidat za Nobela.
Ali, šta je na ovom svetu pravda?
Tigar sustigne zebriu i obliže se nad njenim kostima.

8.

U zimu 2003. godine osvanu vest
Da je slavni sugrađanin napustio opevani svet.

Deceniju i po kasnije pročitah
Da je veliki nemački izdavač
Prodao desetak Tišminih knjiga za godinu dana.

A na muzeju preko puta fontane, grafit:
*Ja odlazim,
Igrajte se zrikavci,
Budite dobri.*

DVE PROMOCIJE U BEOGRADU

1.

Na predstavljanje mog prvenca *Maternji jezik*
U Domu omladine 1978. godine,
Došle su i moje prijedorske komšije,
Boško i Gordana Stojnić, brat i sestra iz Gomjenice.

Posle srednje trgovačke, on pokušava da upiše režiju,
A Goca u prestonici traži neki posao.

Tiho sam govorio pesme
U majčinom džemperu na poprečne šare.
Neko je hvalio zbirku.

Po završetku promocije, ćaskalo se i prigledalo.
Pobeže mi bus u Novi Sad.

Pesnikinja Jasna Šolaja pozva me
K sebi u stan da prenoćim.
Drugarski prihvatih, stidljivo.

Boško i Gordana žale:
Mogao si kod nas, tu smo kod strica.

Nađoh se s Jasnom na dvadeset drugom spratu
Najvećeg nebodera u Beogradu.
Noćno jato Hičkokovih ptica spusti se ka Savi.

Jasna se nada nekoj prisnosti,
Iz kupatila izlazi u crnom vešu,
Gizdavo, s peškirom preko ramena.

Ja se smeštam u manju sobu
I razmišljam šta radi Mia u Kninu.
Šolaja – u velikoj, ljutuje.
Ne pričamo ništa.

Zaspaću miran, sa ženama neiskusan.

Ujutro Jasna kuva belu kafu bez dima.
Ćuteći, prati me do lifta.

Da li čuh *doviđenja* u tresku?
Dugo putujem do prizemlja,
Svako malo ulazi neko i kašlje.

Ispred zgrade na kanti – svraka.
Neko je pogodi predmetom sa terase.
Ona se podiže i odleprša ukoso.

2.

Posle promocije druge mi knjige *Linije na dlanu*,
Mirjana Božin me zove u svoj iznajmljeni
Stančić da prespavam ako želim.

Odlazim i sedam na stari otoman.
Pričamo kao brat i sestra.
Mirjana neobično duhovita,
Smeška se sipajući čaj i stalno nešto pecka.
Takva je i u caklu očiju kad ih podigne.

Utom zvoni crni telefon nalik na sklupčanu mačku,
Javlja se Sinan Gudžević.
Čujem da pita šta radimo.
Ona mu kaže – ništa, razgovaramo.

Traži i mene Sinan, rekoh mu i ja nešto.
Zaljubljen je čovek, uočih,
Onako platonski, šta li,
I spusti mi slušalicu.

Mirjana i ja prenoćismo odvojeno.
Ujutro sam se žalio na iskrivljenu kičmu.

Nasmejana pesnikinja nadire sa novom turom čaja.
Govori stihove na španskom.

Na prozorčetu vrabac,
Klima glavom levo-desno.
Mirjana mu izbaci staru koricu.

Utom sam i ja raširio krila
I odleteo.

ŽIVA SILA

Iz Vojnog odseka u Prijedoru
Šalju me na odsluženje JNA u Rašku.

U Novom Sadu Mia i ja gledamo kartu Jugoslavije:
Dve Raške, jedna na jugu Srbije,
Druga u istarskom delu Hrvatske.

Stižem u Rašku uveče 5. jula 1981.
Golija, Kopaonik i Rogozna.
Stotine regruta u velikoj sali
Sa strunjačama i ćebadima na betonskom podu.

Sa tek osvojenim punoletstvom mladići
Iz Bihaća, Ohrida, Sombora, Velenja,
Nikšića, Prizrena, Virovitice...
Najstariji ja – dvadeset sedam godina.

Kroz otvoren prozor čuje se ćuk,
Pa opet iz daljine sovin huk.

Ujutro u pet banu oficir i – bez *dobro jutro* –
Lupivši cokulom nekoliko puta,
Kao da igra španski flamenko,
Viknu iz svega glasa: „Diž` se, živa silo!“

Poskakasmo neispavani i nedokuvani,
Živa sila sa izbečenim očima.

Pravac – kupatilo i zaprašivanje golog tura,
Šišanje sa tupim makazama
I mašinicama krljavih zuba.

Strižući nam glave, stariji vojnici
Sa posprdrom govore da smo fazani i jadnici,
Prete da se nikad nećemo vratiti kući.

Sa nekoliko gomila odeće i obuće,
Biramo gaće i ostalo, grabimo šta ko stigne.
Visokom, nije mi lako pogoditi veličinu.
Jedva nađoh čizme da ne žuljaju,

Leva srozana u tri debele bore, starija –
Visinom kraća od desne za širinu dlana.

Telegrafista sam koji spava kod pešadije,
A jutrom – u drugi deo kasarne
Na obuku u tehničku jedinicu, ceo dan.
I tako ću šest meseci –
Pa se vraćam u pešadijsku brigadu
Spremnju za teren i rat.

Jutra su puna dobre svetlosti i nade,
Obavezno trčanje ukrug,
Teške mi čizme, jedna stalno spada.

Dan se survava u disciplinu koja nema dušu,
Davi me vojnički život.
Pomaže mi Kišova misao
Da se čovek na uslove logora navikne za sedam dana,
Kao što mu toliko treba da se uklopi
U život kakav-takav.

Pri prvom izlasku u grad
Sa malog mosta u Raški učim i posmatram
Let lastavice što sledi tok reke –
Kao da pliva!